

پارادایم کیفی در مطالعات حوزه سلامت و کاربرد آن در نظریه پردازی

نویسنده: دکتر حمیدرضا خانکه^۱

چکیده

زمینه و هدف: پارادایم کیفی متمرکز بر پدیده‌های اجتماعی و مطالعه این پدیده‌ها از منظر افرادست که آنها را تجربه کرده‌اند. در حوزه سلامت استفاده از روش‌ها و پارادایم مناسب در شناخت پدیده‌های پیچیده و وابسته به فرهنگ جامعه می‌تواند در جهت ارتقا سلامت جامعه در کلیه ابعاد تاثیرگذار باشد. هدف از انجام تحقیق شناخت ابعاد مختلف پدیده‌ها به منظور کشف حقایق و توصیف، تشریح، تبیین، پیش‌بینی و کنترل پدیده‌ها می‌باشد.

روش کار: این مقاله سعی دارد بر اساس مرور انتخابی منابع معتبر روش‌شناسی کیفی و تجارب نویسندگان در طراحی و اجرای مطالعات کیفی به بررسی کاربرد مطالعات کیفی در نظریه‌پردازی در نظام سلامت بپردازد.

یافته‌ها: رویکرد سلامت مبتنی بر شواهد، زمینه را برای انجام مطالعات مختلف فراهم نموده است. قالب مطالعات بر اساس پارادایم اثبات‌گرایی و به‌منظور کشف حقایق قابل تعمیم طراحی و اجرا می‌گردد. در صورتی که سلامت و پدیده‌های مرتبط با آن ذهنی، پیچیده، وابسته به بستر و فرهنگ بوده و درک عمیق آنها اولین و پایه‌ای‌ترین گام در طراحی مداخلات اصلاحی می‌باشد. پارادایم کیفی و روش‌های وابسته به آن می‌تواند امکان درک عمیق پدیده‌های مرتبط با سلامت را از طریق شناخت تجارب انسانی و معانی تجارب آنها فراهم نموده و در نهایت در شرایطی که پدیده مسئله محور، پیچیده، فرایندی و متأثر از فرهنگ و بستر اجتماعی باشد با استفاده از روش نظریه بستر زاد می‌توان نظریه‌های میان دامنه داده بنیاد تولید نمود. نظریه‌های میان دامنه تصویری واضح، جامع و شفاف از پدیده‌های سلامتی ارائه داده که به کمک آنها می‌توان فهمید مردم با مشکلات سلامتی خود چگونه برخورد کرده و چه نتایجی حاصل می‌شود.

نتیجه‌گیری: به کمک تصور جامع و واضح حاصل از مطالعات نظریه‌پردازی، امکان انجام مداخلات موثر و سازگار با فرهنگ فراهم شده و می‌توان ضمن ارتقاء سلامت همه جانبه مردم، سلامت جامعه محور را نیز توسعه داد. توصیه می‌شود با تولید نظریه‌های میان دامنه بستر زاد ضمن شناخت عمیق واکنش‌ها مردم به چالش‌های سلامتی زمینه توسعه خدمات سلامتی مبتنی بر نیاز واقعی جامعه فراهم می‌گردد.

کلیدواژه‌ها: ارائه مراقبت‌های بهداشتی، برنامه‌ریزی بهداشت جامعه، پژوهش کیفی، خدمات بهداشتی درمانی

مقدمه

هدف نهایی پژوهش، پیشبرد، پالایش و بسط دانش است. تحقیق

در حوزه سلامت مثل سایر عرصه‌ها جستجوی روشمند در جهت

تحقیق و پژوهش به معنی جستجوی روشمند و هدفمند

برای کسب دانش، افزایش آگاهی، شناخت ابعاد مختلف جهان

۱. عضو گروه آینده‌نگری نظریه‌پردازی و رصد کلان سلامت فرهنگستان علوم پزشکی

هستی و در نهایت پاسخگویی به سؤالات یا حل مشکلات است.

به دنبال فهم علل زمینه‌ای پدیده‌های طبیعی هستند و در این پژوهش‌ها تلاش و تاکید بر حفظ حداکثر عینیت است زیرا فرض بر این است که چون پدیده‌های عالم، مستقل از ذهن و برداشت ما، وجودی مستقل دارند بنابراین، برداشت افراد از پدیده یکسان بوده و وابسته به فرد نیست در نتیجه براساس این رویکرد می‌توان به قوانینی رسید که قابل تعمیم به شرایط مشابه خود هستند و به نوعی این پارادایم به دنبال واقعیت‌های جهانی است (۵). پارادایم نقد اجتماعی (Social critical Science) کاملاً در مقابل و در تقابل به این دیدگاه عمودی مردانه بوده و معتقد است که باید جامعه را قدرتمند کرد تا مشکلات اجتماعی را کشف و برای آن‌ها راه حل پیدا کند بنابراین به جای یک برداشت واحد از پدیده‌های اجتماعی می‌توان برداشت‌های متعددی داشت که الزاماً غلط نیستند. این رویکرد مکمل پارادایم طبیعت‌گرایانه است. در پارادایم طبیعت‌گرایانه که زیر بنای مطالعات کیفی است، واقعیت یک مقوله واحد و ثابت خارج از محدوده ادراک افراد نیست و تفسیرهای مختلفی از واقعیت در ذهن افراد وجود دارد یعنی واقعیت وابسته به تجارب، ادراکات و برداشت مشاهده‌گراست. در واقع برپایه این پارادایم که رویکردی ایده‌آلیستی محسوب می‌شود نمی‌توان به قطعیت در مورد پدیده‌ها نظر دارد بلکه بستگی به این دارد که افراد با چه زمینه‌ای چگونه آن را می‌بینند و چه درک و برداشتی از آن دارند (۶).

به نوعی پدیده‌ها دارای ابعاد اولیه (primary properties) و ابعاد ثانویه (secondary properties) هستند. ابعاد اولیه معرف مشخصات عینی پدیده‌ها بوده که قابل اندازه‌گیری و قرارگیری در زمان و مکان هستند. این مشخصات قابل تجربه با حواس و معمولاً مورد تأکید مطالعات کمی هستند. این مشخصات عینی بوده و مستقل از ذهن و ادراک مشاهده یا مطالعه‌کننده هستند به گونه‌ای که همه افراد برداشت یکسانی از آن‌ها دارند مثل اندازه قد، وزن، رنگ و... در مقابل مشخصات ثانویه یا کیفی کاملاً وابسته به ذهن مشاهد کننده بوده و به نوعی محتوی تجربه مشاهده کننده هستند. این مشخصات وجود مستقل و عینی نداشته و ذهنی هستند. این مشخصات مورد توجه مطالعات کیفی هستند و معمولاً به‌طور متفاوت توسط افراد مختلف تجربه و معنی می‌شوند.

پژوهش کیفی که مبتنی بر پارادایم طبیعت‌گرایی است با

تولید و توسعه دانش در زمینه مسائلی است که برای تامین و بهبود خدمات سلامت و جامعه، دارای اهمیت می‌باشد (۱).

تحقیقات مرتبط با خدمات سلامتی و سیاست‌گذاری سلامت می‌تواند بر اساس روش‌های کیفی صورت گیرد، خصوصاً در حال حاضر که ما شاهد تغییرات زیادی در مفاهیم، ساختار، فرایندها و تمام ابعاد نظام سلامت در دنیا می‌باشیم. حوزه سلامت شاخص‌های متعددی برای تقسیم‌بندی و طبقه‌بندی روش‌های تحقیق در علوم مختلف معرفی شده است که شاید بهترین شاخص برای این تقسیم‌بندی میزان دانش موجود در حوزه مورد تحقیق باشد. بر اساس این شاخص مطالعات به صورت زیر تقسیم می‌شوند:

۱. مطالعات اکتشافی که معمولاً در مواردی که دانش کافی در مورد پدیده مورد مطالعه وجود ندارد استفاده شده و این مطالعات با فرضیه شروع نمی‌شوند.
۲. مطالعات توصیفی که به منظور توصیف پدیده‌ها و یا بررسی روابط بین متغیرها استفاده می‌شوند.
۳. مطالعات تبیینی که دنبال جستجو و بررسی روابط علی بین متغیرها هستند و در زمینه روابط علی و معلولی شواهد قویتری تولید می‌کنند.

یافته‌ها

رویکردهای پژوهشی به‌طور عمده متأثر از پیش‌فرض‌ها و دیدگاه‌های فلسفی است که فرد برپایه آن به پدیده‌های پیرامون خود نظر دارد. در این زمینه می‌توان به سه دیدگاه یا پارادایم اثبات‌گرایانه، نقد اجتماعی و طبیعت‌گرایانه به‌عنوان زیربنای فلسفی روش‌های پژوهشی اشاره کرد. برپایه پیش‌فرض اثبات‌گرایانه، واقعیتی در جهان خارج (مستقل از قوه ذهن و ادراک ما) وجود دارد که می‌توان آن را مطالعه کرد و این واقعیت مستقل از ادراک بوده و دارای عینیت قابل اثبات می‌باشد (۲، ۳). در واقع بر مبنای این پارادایم، که دیدگاهی واقع‌گرایانه محسوب می‌شود، پدیده‌ها دارای یک نمود واحد و مشخص هستند که متأثر از قوه ادراک و برداشت ما نیستند و دارای وضوح و عینیت مشخص و مستقل هستند (۴). پیش‌فرض دیگر در این زمینه این است که پدیده‌ها تصادفی نیستند و دارای علل مقدماتی هستند. از این رو پژوهش‌هایی که با رویکرد اثبات‌گرایانه صورت می‌گیرند

اعتقاد به یگانگی هر موقعیت خاص انجام می‌شود و یافته‌های تحقیق کیفی که حاصل بررسی محتوی تجارب انسانی است، در واقع نتیجه تعامل بین محقق و مشارکت‌کنندگان است (۱، ۷). رویکرد کیفی متکی بر این پیش‌فرض است که پدیده مورد مطالعه این نوع پژوهش‌ها، ماهیتی متفاوت با موضوعات مورد مطالعه در رویکرد کمی دارد. پژوهشگر کیفی معتقد است که رفتار انسان تحت تأثیر ساختار یا زمینه‌ای که رفتار در آن اتفاق می‌افتد قرار دارد (۸). بسیاری از پدیده‌ها از جمله پدیده‌های اجتماعی و تجارب افراد در تعامل با محیط زندگی را به دلیل داشتن ماهیت ذهنی و وابسته به ادراک فرد و همچنین داشتن جنبه‌هایی که در قالب متغیرهای کمی نمی‌گنجد نمی‌توان با رویکردهای کمی پژوهش و آمار و ارقام به تصویر کشید. بنا به گفته جیبس (۲۰۰۹)، واقعیت اجتماعی از جمله فرهنگ، و پدیده‌های اجتماعی و مفاهیم مرتبط با آن‌ها را نمی‌توان به همانند متغیرهایی که در علوم فیزیکی مورد مطالعه قرار می‌گیرند، از محیط پیرامون و اجزاء دیگرشان جدا کرد و جزء به جزء مورد تحقیق قرار داد بلکه می‌بایست در محیط و بستر واقعی خودشان تحت مطالعه قرار گیرند. مطالعات کیفی به منظور کشف معانی تجارب انسانی از پدیده‌های اجتماعی در محیط طبیعی تجربه مفید هستند. این مطالعات پدیده‌های ذهنی یا همان مشخصات ثانویه را مورد بررسی قرار می‌دهند (۶).

به‌طور کلی، اهداف تحقیق کیفی شامل شناسایی، توصیف، کشف، شرح (تبیین)، پیش‌بینی و کنترل می‌باشد (۱). دنزین ولینکلن معتقدند، پژوهشگران در تحقیق کیفی موضوع مورد مطالعه را در جایگاه طبیعی‌شان مورد مطالعه قرار داده و سعی در ایجاد معنی برای پدیده‌ها و همچنین تعبیر و تفسیر پدیده بر حسب معانی ارائه شده توسط مردم دارند (۴).

ریبار و دیگران (۲۰۱۰) تأکید می‌کنند که رویکردهای پژوهش کیفی بر روی درک پیچیدگی‌ها و تعاملات انسانی در چهارچوب ساختاری که در آن زندگی می‌کنند، تمرکز دارند. پژوهشگران کیفی تلاش می‌کنند تصویر کاملی از پدیده مورد مطالعه را در بستر واقعی خود ترسیم و ارائه نمایند. داده‌های حاصل از این مطالعات شامل مجموعه‌ای از اطلاعات و تجاربی است که توسط مردم (مشارکت‌کنندگان) در ارتباط با زندگی

واقعی‌شان بیان شده است. این شیوه پژوهش سعی دارد پدیده‌ها را از منظرگاه مشارکت‌کنندگان بررسی نماید و بر روی اطلاعات ذهنی تمرکز دارد و به‌طور معمول برخلاف رویکردهای کمی، در پی پیش‌بینی و یا کنترل پدیده‌ها نیست (۱۰).

به‌طور خلاصه مطالعات کیفی قادر به:

- فهم پدیده‌های اجتماعی
  - کشف، توصیف و تبیین تعاملات اجتماعی
  - درک معانی که مردم به اقدامات، حوادث و تعاملاتشان می‌دهند
  - درک عمیق زندگی اجتماعی و پدیده‌های مرتبط
  - توصیف عمیق و غنی تجارب مردم در بستر اجتماعی
  - تحقیق در بسترهای ناشناخته
- مهمترین مشخصات مشترک مطالعات کیفی بررسی تجارب و معانی آن‌ها در شرایطی که پدیده ذهنی بوده و دانش کافی مرتبط با پدیده مورد مطالعه موجود نیست، یا تضارب آرا نسبت به آن‌ها وجود دارد و همچنین زمانی که محقق تمایل دارد پدیده را از منظر جدید مطالعه کند.
- از طرفی مهمترین دلایل انجام مطالعات کیفی و استفاده از پارادایم کیفی سؤال تحقیق، کمبود دانش، شرایطی که بستر پدیده به‌خوبی تعریف نشده، مفاهیم مرتبط شفاف و مناسب نبوده و نیاز به توسعه مفاهیم مرتبط باشند. باور قالب در خصوص پدیده‌های اجتماعی معرف پیچیده و چند عاملی بودن پدیده‌ها و اینکه متغیرها و مفاهیم مرتبط دارای روابط غیر خطی بسیار پیچیده هستند. این‌گونه پدیده‌ها ذهنی، ساخته شده در بستر اجتماعی هستند و مطالعه این جنبه‌های پیچیده خلقت نیاز به روشی پیچیده نیز دارد. کشف و درک عمیق این پدیده‌ها نیاز به مشارکت و تعامل نزدیک محقق با مشارکت‌کنندگان دارد.
- در انجام مطالعات کیفی با درک تجربه، معانی آن، بستر تجربه پدیده، تعاملات و واکنش‌ها به پدیده و نتایج حاصل از این واکنش‌ها به پدیده قادر هستند با تولید تئوری به درک پیچیدگی‌های پدیده‌های اجتماعی مثل خودسوزی، طلاق، اعتیاد، مهاجرت و... کمک کنند.
- تحقیقات کیفی علاوه‌بر کمک به فهم عمیق پدیده‌های ذهنی، با هدف مفهوم‌سازی (Conceptualization) و یا

دارد (۱۵). بر مبنای این دیدگاه، افراد برای معنادار کردن اعمال خود برای تعامل با دیگران تلاش می‌کنند. مطابق این رویکرد فلسفی، افراد یاد می‌گیرند تا بر طبق انتظارات دیگران و بر اساس معانی استنباط شده از سمبل‌های رایج در جامعه که در تعاملات شکل گرفته و بازبینی می‌شوند، عمل کنند و به موجب آن، رفتار خود را شکل دهند. مشاهده این نقش‌های تعاملی، منبعی برای داده‌های پژوهش در نظریه پایه محسوب می‌شود (۱۶، ۱۷). تعامل‌گرایی نمادین، نظریه‌پردازان گراند را به این سمت هدایت می‌کند که معانی از طریق تعاملات انسانی در جوامع ساخته می‌شود، به صورت مداوم تغییر می‌کند و در زمینه و بستر اجتماعی خود قرار می‌گیرند. هم معنا و هم زمینه اجتماعی بر روی روش‌ها و نوع کنش‌هایی که افراد از خود بروز می‌دهند، تاثیر می‌گذارد (۱۸). از دیدگاه تعامل‌گرایان نمادین، معانی (Meanings) یکی از مهم‌ترین عناصر مؤثر در فهم و ادراک رفتار انسان، تعاملات و فرآیندهای اجتماعی (Psychosocial Process) می‌باشد. به عقیده آن‌ها برای نائل شدن به درک جامع و یکسان از فرآیندهای اجتماعی جاری در تعاملات انسانی، هدف کاوشگر رسیدن به فهم عمیقی از معنایی است که توسط مشارکت‌کنندگان در درون یک بستر و عرصه خاص تجربه می‌شود (۱۹). به اعتقاد هالووی (Holloway) (۲۰۱۰) برداشت فرد از محیط مبتنی بر معانی نمادهایی هستند که فرد در تعاملات اجتماعی کسب کرده و بر همین اساس نیز عملکرد وی متأثر از این برداشتها می‌باشد. تعامل‌گرایی نمادین با تمرکز بر روی فرآیند تعامل بین افراد در پی کشف رفتارهای انسان و قوانین اجتماعی دخیل در آن می‌باشد. (۱۸). به اعتقاد کوربین (۲۰۰۸)، توصیف و تبیین هر تجربه‌ای بدون در نظر داشتن دو پیش‌فرض زیر، کامل نخواهد بود: قراردادن تجربه در درون چارچوب شرطی بزرگ‌تر یا ساختاری که در آن جاسازی شده است. به این معنی که در برخورد با تجارب انسانی توجه به بستر و چهارچوبی که فرد در آن رفتار خود را بروز داده است از اهمیت زیادی برخوردار است. همچنین توصیف فرآیند یا شکل‌هایی از کنش/برهم کنش/احساس (Action/interaction/emotion) که در پاسخ به شرایط، بروز می‌نمایند. وی هم‌چنین به نقش و اهمیت پیامدها (Consequences) نیز اشاره می‌کند و معتقد است پیامدهای شکل گرفته، حاصل و نتیجه تعاملات انسانی است (۱۲).

نظریه‌پردازی (Theory Development) نیز انجام می‌شود (۱، ۹). ایجاد نظریه که از یکی از کاربردهای روش کیفی محسوب می‌شود نیز می‌تواند از طریق توصیف، پیش‌بینی و کنترل پدیده‌ها، دانشی ایجاد نماید که حاصل آن، بهبود عملکرد در هر دیسیپلینی خواهد بود.

نظریه پایه (Grounded theory) یا گراند تئوری یا نظریه بسترزاد که از جمله روش‌های رایج روش‌شناسی کیفی است از رویکرد پژوهش میدانی یا عرصه (Field) برای کشف دانش جدید اقتباس شده است (۱۱). روش نظریه بسترزاد یک روش استقرایی است که ریشه در علوم اجتماعی و جامعه‌شناسی دارد. واژه گراند با این منطق انتخاب شده که نظریه منتج از این روش پژوهش، ریشه در داده‌های حاصل از تجارب انسانی داشته و برگرفته از داده‌های پژوهش می‌باشد. در این روش، داده‌های جمع‌آوری شده به منظور توصیف نظری، تدوین چارچوب نظری و تولید فرضیه برای تحقیقات بعدی مورد تحلیل قرار می‌گیرد. به گفته جانز (Jones) (۲۰۱۱)، به‌طور معمول از گراند تئوری برای مطالعه فرآیندهای اجتماعی که در یک پدیده اتفاق می‌افتد استفاده می‌شود (۱۲). از دیگر ویژگی‌های این روش می‌توان به این نکته اشاره نمود که روش نظریه پایه اغلب برای مطالعه موضوعاتی که در مورد آن‌ها اطلاعات نسبتاً اندکی در دسترس بوده و یا به منظور کسب یک نقطه‌نظر جدید به‌کار می‌رود (۱). گلاسر و اشتراوس (Glaser and Strauss) برای پرکردن فاصله بین نظریه و پژوهش، رویکرد نظریه پایه را بنا نهادند. در واقع در این روش، تئوری شکل گرفته، در ارتباط مستقیم با داده‌ها می‌باشد که این ارتباط از طریق ارائه مثال‌های توصیفی از شواهد تجربی مستقیم حاصل می‌گردد. هالزمر (Holzemer) اعتقاد دارد که گراند تئوری نظریه‌ای است برخاسته از دل داده‌ها (۱۴) نظریه میان دامنه برخاسته از این روش می‌تواند به‌عنوان چارچوب نظری، پایه‌ای برای فرضیه‌های قابل آزمون در مطالعات کمی تلقی شود. همچنین نظریه پایه به منظور گسترش و یا شرح جزئیات یک نظریه تدوین شده نیز استفاده می‌شود (۹، ۱۲).

پایه‌گذاری روش نظریه پایه یا گراند، تحت تاثیر رویکرد و تئوری تعامل‌گرایی نمادین (Symbolic interaction) بوده است که بر تعاملات و کنش و برهم کنش‌های فرد در درون بستر جامعه تأکید

بحث و نتیجه‌گیری

می‌کند. این تئوری‌ها قادر به هدایت عملکرد کارکنان و مدیران حوزه سلامت بوده و لازمست بطور مداوم بازبینی قرار گرفته و متناسب با دانش و مشکلات موجود توسعه یابند. با تجربه‌ای حدود ۲۰ سال در طراحی و انجام مطالعات کیفی، خصوصاً مطالعات نظریه بستر زاد، ضرورت توسعه تئوری‌های میان دامنه در نظام سلامت به‌منظور شناخت واقعی تجارب مردم و معانی که براساس آن‌ها مردم، مدیران و کارکنان نظام سلامت رفتار کرده و زندگی می‌کنند را به‌طور واضح درک کرده و پیشنهاد می‌کنم با توسعه آموزش و کاربرد این روش امکان فردایی بهتر را برای تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان این خدمات فراهم کنیم. درک چالش‌های کنونی نظام سلامت، تئوری پردازی و مدل یابی آن‌ها کمک به اصلاح و طراحی مسیر فعلی و آینده خدمات سلامت خواهد نمود.

تمرکز اصلی مطالعات کیفی بر پدیده‌های پیچیده و چند بعدی اجتماعی است. این مطالعات قادر هستند ابزاری در اختیار محقق حوزه سلامت قرار داده که به کمک آن پژوهشگر قادر است پدیده‌ها و مفاهیم چند بعدی سلامت را براساس تجارب مردم بررسی کرده و به وضوح به تصویر بکشد. یکی از روش‌های کاربردی این دسته از مطالعات روش نظریه بستر زاد می‌باشد که در نهایت تئوری‌های میان دامنه حاصل از این روش علاوه بر اینکه به فهم عمیق پدیده‌های پیچیده حوزه سلامت کمک می‌کند، با درک چگونگی فائق آمدن بر مشکلات سلامتی توسط مردم و به تصویر کشیدن عوامل تاثیرگذار بر واکنش فرد به مشکلات سلامتی امکان پیش‌بینی و کنترل عواقب بد ناشی از درگیری با مشکلات سلامتی را فراهم

منابع

1. Khankeh H, Ranjbar M, Khorasani-Zavareh D, Zargham-Boroujeni A, Johansson E. Challenges in conducting qualitative research in health: A conceptual paper. *Iran J Nurs Midwifery Res* 2015; 20(6): 635-41.
2. Mahrouzadeh T. Modern and contemporary philosophical schools and educational ideas. Tehran: SAMT; 2009. [In Persian]
3. Blaikie N. Approaches to Social Enquiry. Translated by H. Aghabeigpour. 2nd ed. Tehran: Jamee Shenasan; 2013. [In Persian]
4. Dupre B. 50 Philosophy Ideas You Really Need to Know. Translated by M. Pouralam. Tehran: Iranban; 2012. [In Persian]
5. Burns e, Law s. Philosophy for AS and A2. Translated by V. Safari. Tehran: Elmi va Farhangi; 2014. [In Persian]
6. Gibbs G. Analysing Qualitative Data. Edited by F. Uwe. New Dehli: SAGE Publishing; 2009.
7. Adibhajibagheri M, Salsali S. Qualitative research methods. 3rd ed. Tehran: Boshra; 2011. [In Persian]
8. Boeije H. Analysis in qyalitative research. New Dehli: SAGE Publishing; 2010.
9. LoBiondo-Wood G, Haber J. Nursing research: Methods, Critical Appraisal and utilization. Translated by M. Yadavar Nikranesh, F. Haghdoost. Tehran: Salemi Publication; 2002. [In Persian]
10. Rebar C, et al. Understanding Nursing Research: Reading and Using Research in Practice. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2010.
11. Rafiee F. The principles of theory development in nursing. 2 ed. Tehran: University of Medical Science and Health Services of Iran; 2008. [In Persian]
12. Corbin J, Strauss A. Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory. Thousand Oaks: SAGE Publishing; 2008.
13. Jones M, Alony I. Guiding the use of grounded theory in doctoral studies—An example from the Australian film industry. *Int J Dr Stud* 2011; 6: 95-114.
14. Holzemer WL. Improving Health through nursing research. New York: Wiley; 2009.
15. Aldiabat KM, Navenec L. Philosophical Roots of Classical Grounded Theory: Its Foundations in Symbolic Interactionism. *Qual Rep* 2011; 16(4): 1063-80.
16. Streubert HJ, Carpenter DR. Qualitative Research in Nursing: Advancing the Humanistic Imperative. 5th ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2011.
17. Holloway I, Wheeler S. Qualitative research in nursing and healthcare. New York: Wiley; 2013.
18. Munhall PL. Nursing Research: A Qualitative Perspective. Burlington: Jones & Bartlett Learning; 2012.
19. Polit DF, Beck CT. Nursing research: Generating and assessing evidence for nursing practice. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2008.
20. Boswell C, Cannon S. Introduction to nursing research: Incorporating evidence-based practice. Burlington: Jones & Bartlett Publishers; 2014.

Qualitative Paradigm in Health Studies and its Application in Theorizing

Abstract

Background: Qualitative paradigms are developed based on different social phenomena and study of such phenomena by those who have experienced it. In the field of health sciences, application of these methodology and development of related paradigms for analysis of complex and culturally-relevant phenomena can be of great importance in multi-faceted promotion of public health. The aim of the current study is to discuss different aspects of such phenomena with the primary objective of illumination and illustration, analysis, presentation, prediction, and management of them.

Methods: This essay focuses on design and implementation of qualitative research based on critical analysis of the existing body of literature as well as the experiences of the author in the field of health systems theorization.

Results: Evidence-based approach to healthcare has provided the necessary basic framework for design and implementation of different studies. Most studies are designed and carried out based on a positivism paradigm with the primary goal of illuminating facts with potential of practical application. However, as health and health-related subjects are culturally sensitive, intuitive, and complex, their in-depth analysis and full conception constitutes the initial stage in design and development of corrective intervention measures. Qualitative paradigm and related methodologies can provide an excellent platform for in-depth analysis and conceptualization of health-related phenomena through description and analysis of human experiences. Ultimately, when the phenomena are problem-oriented, complex process-dependent, and related to cultural background and mores of the society, they can be employed for formulation of evidence-based interdisciplinary theories. Theories formed through such processes can depict a clear picture of health phenomena which may assist scholars and experts in field for design and development of appropriate approaches to health and health-related issues with favorable outcomes.

Conclusion: Comprehensive and clear depiction of theorizing studies may lead to design and implementation of culturally-appropriate interventions which will not only lead to multi-faceted promotion of public health, but also results in enhancement of social health of the nation. Moreover, through formation of interdisciplinary theories and evaluation of peoples reactions to challenging situation in healthcare, the necessary foundation for development of demand-oriented health services will be formed.

Keywords: Community Health Planning, Delivery of Health Care, Health Services, Qualitative Research